

Міністерство освіти і науки України

Державний заклад
«Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»
кафедра політичних наук і права
Центр соціально-політичних досліджень «Politicus»

**X ВСЕУКРАЇНСЬКА
НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ
З МІЖНАРОДНОЮ УЧАСТЮ**

**СУЧАСНА УКРАЇНСЬКА
ДЕРЖАВА:
ВЕКТОРИ РОЗВИТКУ
ТА ШЛЯХИ МОБІЛІЗАЦІЇ РЕСУРСІВ**

30 квітня 2026 р.

м. Одеса

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД
«ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ К. Д. УШИНСЬКОГО»
КАФЕДРА ПОЛІТИЧНИХ НАУК І ПРАВА
ЦЕНТР СОЦІАЛЬНО-ПОЛІТИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ «POLITICUS»**

**X ВСЕУКРАЇНСЬКА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА
КОНФЕРЕНЦІЯ
з міжнародною участю**

**СУЧАСНА УКРАЇНСЬКА ДЕРЖАВА:
ВЕКТОРИ РОЗВИТКУ ТА ШЛЯХИ
МОБІЛІЗАЦІЇ РЕСУРСІВ**

30 квітня 2026 року

м. Одеса

УДК 321(477)(063)

DOI: <https://doi.org/10.24195/UkrainianState2026-10>

*Рекомендовано до друку Вченою радою Університету Ушинського
(протокол від 28 травня 2026 року № 14)*

Сучасна українська держава: вектори розвитку та шляхи мобілізації ресурсів : матеріали X Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю, м. Одеса, 30 квітня 2026 року. Одеса : ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», Центр соціально-політичних досліджень «Politicus», 2026. 583 с.

Рецензенти:

Кокорев О. В., доктор політичних наук, доцент, в.о. завідувача кафедри журналістики, соціальних комунікацій і ІТ-права Державного університету Інтелектуальних технологій і зв'язку.

Петінова О. Б., доктор філософських наук, професор, професор кафедри філософських і соціологічних студій та соціокультурних практик ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»

Організаційний комітет конференції:

Наумкіна С. М. – доктор політичних наук, професор, завідувач кафедри політичних наук і права Університету Ушинського;

Музиченко Г. В. – проректор з наукової роботи, доктор політичних наук, професор, професор кафедри політичних наук і права Університету Ушинського;

Гедікова Н. П. – доктор політичних наук, професор, професор кафедри політичних наук і права Університету Ушинського;

Проноза І. І. – кандидат політичних наук, доцент, доцент кафедри політичних наук і права Університету Ушинського;

Каменчук Т. О. – кандидат політичних наук, доцент, доцент кафедри політичних наук і права Університету Ушинського;

Таску-Ставре М. – доктор політичних наук, професор, професор Бухарестського університету (Румунія);

Хевцуріані А. – доктор наук у сфері міжнародних відносин, професор факультету права та міжнародних відносин, Грузинський технічний університет (Грузія).

У збірнику матеріалів X Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю «Сучасна українська держава: вектори розвитку та шляхи мобілізації ресурсів» представлено результати наукових досліджень науково-педагогічних працівників, здобувачів вищої освіти, молодих науковців та практиків із вітчизняних і зарубіжних закладів вищої освіти та наукових установ, об'єднаних прагненням до осмислення актуальних викликів державотворення, суспільного розвитку та післявоєнної відбудови України.

Матеріали збірника охоплюють широкий спектр актуальних проблем сучасної політичної, правової, економічної та соціогуманітарної науки. У наукових доповідях і дослідженнях висвітлено питання розвитку та модернізації політичних інститутів і процесів сучасної держави, правових та економічних механізмів відбудови України, інформаційної безпеки та протидії гібридним загрозам в умовах глобальних трансформацій. Значну увагу приділено філософським засадам державотворення, соціальним практикам і менеджменту соціокультурного розвитку, а також питанням євроінтеграції, транскордонної співпраці, міжнародних партнерств і регіональних стратегій сталого розвитку в умовах сучасних політичних та соціальних змін.

Збірник відображає високий рівень наукової дискусії та міждисциплінарного підходу до аналізу суспільно-політичних процесів, сприяє розвитку наукової комунікації та міжінституційної співпраці. Матеріали конференції становлять практичний і науковий інтерес для дослідників, викладачів, здобувачів освіти, представників органів державної влади, місцевого самоврядування та фахівців у сфері політичних, правових, економічних і соціогуманітарних наук.

Матеріали подано в авторській редакції. За зміст та достовірність наведених фактів, цитат і даних відповідальність несуть автори.

Варенюк Ангеліна	ПРАВОВИЙ СТАТУС ТУРОПЕРАТОРА ЯК СУБ'ЄКТА ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У СФЕРІ ТУРИЗМУ	135
Вільчинська Наталія	МЕНЕДЖМЕНТ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО КАПІТАЛУ ЯК ОСНОВА АНТИКРИЗОВОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМТВА У ВОЄННИЙ ТА ПІСЛЯВОЄННИЙ ПЕРІОДИ	137
Водяницька Олена	ФІНАНСОВА СТІЙКІСТЬ СТРАХОВОЇ КОМПАНІЇ ТА МЕТОДИ ЇЇ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ В СУЧАСНИХ УМОВАХ	141
Дерев'янкін Сергій	ПРАВОВІ МЕХАНІЗМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДОБРОЧЕСНОСТІ У ПРОЦЕСАХ ПОВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ УКРАЇНИ	144
Долженков Олександр	РЕПАРАЦІЇ ЯК ІНСТРУМЕНТ ВІДШКОДУВАННЯ ЗБИТКІВ: ПРАВОВІ ВИКЛИКИ	146
Ковінько Марина	ЕКОНОМІЧНА ЖУРНАЛІСТИКА У ВИМІРІ ГАЛУЗЕВОЇ ЖУРНАЛІСТИКИ	148
Колісник Вероніка, Харитоновна Аліна	ПУБЛІЧНО-ПРИВАТНЕ ПАРТНЕРСТВО ЯК МЕХАНІЗМ ВІДБУДОВИ УКРАЇНИ	152
Корбут Анастасія	ПРАВОВІ ТА ЕКОНОМІЧНІ МЕХАНІЗМИ РОЗВИТКУ І ВІДБУДОВИ УКРАЇНИ	156
Кравчук Світлана	ЛЮДСЬКА ГІДНІСТЬ ЯК ІМПЕРАТИВ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ: ВИКЛИКИ ДЛЯ РОЗБУДОВИ ПРАВОВОЇ ДЕРЖАВИ В УКРАЇНІ	159
Куріченкова Марія	ЦИФРОВІ НАВИЧКИ ЯК ДРАЙВЕР ПІДПРИЄМНИЦТВА ТА ІННОВАЦІЙ: ВИКЛИКИ ДЛЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ БІЗНЕС-ОСВІТИ	163
Кухтюк Юлія	ВІДШКОДУВАННЯ ШКОДИ, ЗАВДАНОЇ НЕЗАКОННИМИ ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВИМИ ЗАХОДАМИ: ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ	165
Лук'яненко Емма, Кириченко Сергій	ЦИФРОВИЙ ПОТЕНЦІАЛ УКРАЇНИ ЯК РЕСУРС ДЕРЖАВНОГО РОЗВИТКУ	168
Маковій Віктор	ЗАГАЛЬНІ ТА СПЕЦІАЛЬНІ ЗАСАДИ РЕАЛІЗАЦІЇ ФРАУДАТОРНОСТІ У ПРИВАТНОМУ ПРАВІ	170
Манікало Володимир	МІНІМІЗАЦІЯ ФІСКАЛЬНИХ РИЗИКІВ ДЕРЖАВНОГО СЕКТОРУ ЯК ЕКОНОМІЧНИЙ МЕХАНІЗМ ВІДБУДОВИ УКРАЇНИ.	174
Миронюк Віра	ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ТУРОПЕРАТОРІВ ЯК МЕХАНІЗМ ПРАВОВОГО ЗАХИСТУ СПОЖИВАЧІВ В УМОВАХ ВІДНОВЛЕННЯ ТУРИСТИЧНОЇ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ	178
Осадчук Матвій	IGAMING-ІНДУСТРІЯ ЯК СЕГМЕНТ ЦИФРОВОЇ ЕКОНОМІКИ: ПРАВОВІ МЕХАНІЗМИ РЕГУЛЮВАННЯ ТА ЕКОНОМІЧНІ ПЕРСПЕКТИВИ ДЛЯ УКРАЇНИ	180
Петінова Оксана, Карастан Сергій	КОМПЛЕКСНА МОДЕЛЬ ЧИННИКІВ ТІНЬОВОЇ ЕКОНОМІКИ	184
Повар Павло	АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЛЦЕНЗУВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВАРНИХ БІРЖ	190
Полуяктова Ольга, Шабля Дарина	РОЛЬ ФІНАНСОВОЇ ДОПОМОГИ МІЖНАРОДНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ У МАКРОЕКОНОМІЧНІЙ СТАБІЛІЗАЦІЇ УКРАЇНИ	194

- URL: <https://www.iza.org/publications/dp/5769/the-shadow-economy-and-shadow-economy-labor-force-what-do-we-not-know>
- Schneider F., Buehn A. Shadow economy: estimation methods, problems, results and open questions. *Open Economics*. 2018. Vol. 1, № 1. P. 1–29. DOI: <https://doi.org/10.1515/openec-2017-0001>.
 - Williams C. C., Nadin S. *Work beyond employment: representations of informal economic activities* // *Work, Employment and Society*. 2012. Vol. 26, Issue 2. P. 335–351. DOI: <https://doi.org/10.1177/0950017012437006>
 - Williamson O. E. *The Economic Institutions of Capitalism: Firms, Markets, Relational Contracting*. New York; London : The Free Press, 1985. 450 p.

ПОВАР П. О.,
кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри економічного права та економічного судочинства
Навчально-наукового інституту права
Київського національного університету імені Тараса Шевченка,
м. Київ, Україна.

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЛІЦЕНЗУВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВАРНИХ БІРЖ

Закон України від 19.06.2020 року №738-20 [1] затвердив у новій редакції Закони України «Про товарні біржі» [2] (далі – Закон про ТБ) та «Про ринки капіталу та організовані товарні ринки» [3] (далі – Закон про РК та ОТР), а також вніс зміни до Закону України «Про державне регулювання ринків капіталу та організованих товарних ринків» [4] (далі – Закон про ДРПК та ОТР). Оновлені закони кардинально змінили правове становище товарних бірж і регулювання відносин на організованому товарному ринку. Однією з вагомих новацій стало встановлення режиму ліцензування професійних видів діяльності на організованому товарному ринку. Важливим кроком подальшого вдосконалення державного регулювання та нагляду за ринками капіталу та організованими товарними ринками стало прийняття Закону України від 22.02.2024 р. №3585-20 [5].

За законом ліцензування є умовою набуття юридичною особою статусу товарної біржі і, отже, однією з умов легітимації її правосуб'єктності. Це необхідна, але не достатня умова. Передумовою отримання ліцензії є створення юридичної особи, яка має намір отримати ліцензію на провадження професійної

діяльності на організованому товарному ринку. Закон визначає три дозволені організаційно-правові форми таких юридичних осіб: акціонерне товариство, товариство з обмеженою відповідальністю, товариство з додатковою відповідальністю [2, ч.1 ст.3]. Їх створення регулюється нормами ЦК та спеціальним законодавством, зокрема Законами України «Про акціонерне товариство» [6] та «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю» [7]. Формування правосуб'єктності юридичної особи, яка має намір стати товарною біржою, завершується державною реєстрацією юридичної особи. Спеціальним законом, що регулює ці відносини, є Закон України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань» [8].

Відповідно до частини другої статті 3 Закону про ТБ юридична особа набуває статусу товарної біржі з дня отримання ліцензії на провадження діяльності з організації торгівлі продукцією на товарних біржах та/або ліцензії на провадження діяльності з організації укладання деривативних контрактів на товарних біржах. Закон про ТБ не визначає порядку видачі ліцензії, натомість у ньому закріплено відсильна норма до порядку, передбаченому статтями 71 і 72 Закону про РК та ОТР. Такі відсильні норми з одного боку відображають дуалізм правового регулювання правового статусу товарних бірж, що полягає в існуванні двох профільних законів: Закону про ТБ та Закону про РК та ОТР. Хоча частина третя статті 1 Закону про РК та ОТР зазначає, що діяльність товарних бірж регулюється Законом про ТБ і дія цього Закону не поширюється на товарні біржі, крім випадків, прямо передбачених цим Законом, у самому Законі є чимало норм присвячених статусу товарної біржі. Деякі з них стосуються лише товарних бірж; деякі дублюють положення Закону про ТБ, інші сформульовані як загальні для операторів ринку капіталу та товарних бірж, зокрема щодо ліцензування професійної діяльності. Так, до товарних бірж застосовуються не лише стаття 71 «Ліцензування професійної діяльності на ринках капіталу та організованих товарних ринках» та стаття 72 «Підстави для відмови у видачі ліцензії на провадження певного виду діяльності на ринках капіталу та організованих товарних ринках», але і статті 72-1 та 73, які визначають підстави для зупинення та припинення дії ліцензії. Норми статей 71-73 Закону про РК та ОТР є результатом уніфікації правового регулювання відносин ліцензування діяльності операторів організованих ринків.

Отримання ліцензії не завершує легітимацію правосуб'єктності товарної біржі. Для здійснення діяльності товарна біржа повинна зареєструвати у НКЦПФР правила товарної біржі. Згідно із абзацом четвертим частини другої

статі 3 Закону про ТБ товарна біржі починає функціонувати після реєстрації НКЦПФР правил товарної біржі відповідно до статті 9 Закону Про ТБ.

Аналіз підстав для припинення дії ліцензії, дозволяє зробити висновок, що найбільш численною є група підстав, пов'язаних із недотриманням вимог законодавства. Більшість з них представляють собою вчинені ліцензіатом правопорушення, сутність яких полягає у невиконанні покладених на нього юридичних обов'язків. Разом з тим, звертають на себе увагу положення пунктів 2 та 3 частини першої статі 73 Закону про РК та ОТР. По-перше, підставою для припинення є те, що ліцензіат не розпочав провадження професійної діяльності протягом 12 місяців з дати отримання ліцензії, якщо інше не встановлено законом. По-друге, підставою є те, що ліцензіат не провадив професійну діяльність протягом шести місяців поспіль, якщо інше не встановлено спеціальним законом. З одного боку, отримання ліцензії означає надання права на здійснення ліцензованого виду діяльності, разом з тим, з наведених підстав припинення підстав дії ліцензії впливають такі юридичні обов'язки ліцензіата: 1) розпочати провадження професійної діяльності на організованих товарних ринках (ринках капіталу) протягом 12 місяців з дати отримання ліцензії; 2) не допускати зупинення провадження діяльності (перерви у діяльності) на строк, що становить шести місяців поспіль.

Органом ліцензування є Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку (далі - НКЦПФР). Відповідно до Закону України про ДРРК та ОТР НКЦПФР здійснює державне регулювання та нагляд за діяльністю на ринках капіталу та організованих товарних ринках [4, ч.1 ст.2]. Одним із засобів державного регулювання та нагляду є ліцензування та інші способи авторизації на цих ринках [4, п.2 ч.3 ст.2]. Вжита термінологія та буквально тлумачення норми свідчать, що законодавець розглядає ліцензування як один із способів авторизації. Зауважимо, що згадані спеціальні закони не містять визначення понять «ліцензія» та «авторизація». Як встановлено у частині другій статті 4 Закону про РК та ОТР, НКЦПФР у встановленому нею порядку видає ліцензії на провадження професійної діяльності на організованих товарних ринках: 1) діяльності з організації торгівлі продукцією на товарних біржах; 2) діяльності з організації укладання деривативних контрактів на товарних біржах.

Спеціальний закон містить розлогий і детальний перелік повноважень НКЦПФР [4, ст. 7], серед яких можна виділити повноваження, які (1) безпосередньо та (2) опосередковано пов'язані з ліцензуванням діяльності товарних бірж. Серед повноважень, безпосередньо пов'язаних з ліцензуванням, варто зазначити повноваження:

1) роз'яснювати перелік дій, що можуть вчинятися виключно за умови отримання відповідної ліцензії на провадження виду діяльності на ринках капіталу та організованих товарних ринках [4, п.6 ч.1 ст.7];

2) визначати належність дій, що вчиняються на організованих ринках, до дій, що можуть вчинятися виключно за умови отримання відповідної ліцензії на провадження виду діяльності на відповідних товарних, а також забороняти вчинення таких дій без отримання відповідної ліцензії [4, п.7 ч.1 ст.7];

3) встановлювати порядок видачі, зупинення, відновлення дії та припинення дії ліцензій, а також приймає акти щодо видачі, зупинення, відновлення дії та припинення дії таких ліцензій [4, п.17, ст.7].

За Законом про ДР та ОТР НКЦПФР з метою виконання завдань державного регулювання та нагляду може застосовувати заходи правозастосування, які класифіковано на три види: 1) коригувальні заходи; 2) заходи раннього втручання; 3) заходи контрольного впливу [4, ст.49]. Ознакою заходів впливу контрольного характеру є те, що вони застосовуються за вчинення порушень профільного законодавства [4, ч.4 ст.49]. До таких заходів належать, зокрема, (1) припинення дії ліцензії та (2) зупинення дії ліцензії на провадження діяльності на ринках капіталу та організованих товарних ринках. У світлі доктрини господарського права ці заходи слід розглядати як організаційно-господарські санкції у сфері господарювання, що належать до інституту господарсько-правової відповідальності.

Література:

1. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення залучення інвестицій та запровадження нових фінансових інструментів: Закон України від 19.06.2020 р. №738-20. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/738-20#Text>

2. Про товарні біржі: Закон України від 10.12.1991 року. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1956-12#Text>.

3. Про ринки капіталу та організовані товарні ринки: Закон України від 23.02.2006 р. №3480-15. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3480-15#Text>.

4. Про державне регулювання ринків капіталу та організованих товарних ринків: Закон України від 30.10.1996 року. № 448/96-ВР. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/448/96-%D0%B2%D1%80#Text>

5. Про внесення змін до Закону України "Про державне регулювання ринків капіталу та організованих товарних ринків" та деяких інших законодавчих актів України щодо вдосконалення державного регулювання та

нагляду на ринках капіталу та організованих товарних ринках: Закон України від 22.02.2024 №3585-20. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/448/96-%D0%B2%D1%80#Text>

6. Про акціонерні товариства: Закон України від 27.07.2022 №2465-20. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2465-20#Text>

7. Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю: Закон України від 06.02.2018 №2275-19. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2275-19#Text>

8. Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань: Закон України від 15.05.2003 №755-15.

Полуяктова О.В.,

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри політичних наук і права
ДЗ «Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»,

Шабля Д.О.,

студентка 1 курсу спеціальності «Публічне управління та
адміністрування»

ДЗ «Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»,

м. Одеса, Україна

РОЛЬ ФІНАНСОВОЇ ДОПОМОГИ МІЖНАРОДНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ У МАКРОЕКОНОМІЧНІЙ СТАБІЛІЗАЦІЇ УКРАЇНИ

Значення фінансової допомоги міжнародних організацій у макроекономічній стабілізації України є визначальною в умовах сучасних економічних викликів, зумовлених повномасштабною війною, руйнуванням інфраструктури, втратою частини виробничого потенціалу та порушенням традиційних економічних зв'язків. Сукупність цих факторів спричинила різке скорочення валового внутрішнього продукту, зниження експортних надходжень і суттєве погіршення стану державних фінансів. У таких умовах внутрішніх ресурсів виявилось недостатньо для забезпечення стабільного функціонування економіки, що зумовило необхідність активного залучення зовнішньої фінансової підтримки. Саме міжнародна допомога стала ключовим

Наукове видання

Сучасна українська держава: вектори розвитку та шляхи мобілізації ресурсів : матеріали X Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю, м. Одеса, 30 квітня 2026 року. Одеса : ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», Центр соціально-політичних досліджень «Politicus», 2026. 583 с.

Опубліковано в авторській редакції